

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องนโยบายการแข่งขันทางยุทธศาสตร์ของมหาอำนาจ Asia Pacific จีน สหรัฐอเมริกาและรัสเซีย มีจุดมุ่งหมายหลักในการเฝ้าติดตามวิเคราะห์นโยบายต่างประเทศของชาติมหาอำนาจสหรัฐอเมริกา จีนและรัสเซีย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้การผสมผสานกรอบแนวคิดทฤษฎีที่หลากหลาย (non-structural theory or analytical method) และแนวทางการศึกษาแบบสหวิทยาการ (interdisciplinary) เพื่อทำความเข้าใจภาพรวมนโยบายต่างประเทศของมหาอำนาจสหรัฐอเมริกา จีนและรัสเซีย ที่อาจส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างมหาอำนาจด้วยกันเองและต่อภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก อาเซียนและไทยในการกำหนดนโยบายและจัดวางยุทธศาสตร์เพื่อรองรับผลกระทบที่อาจเกิดจากการแข่งขันของมหาอำนาจทั้งสาม

จากการติดตามศึกษาวิเคราะห์พบว่า การแข่งขันระหว่างมหาอำนาจสหรัฐอเมริกา จีนและรัสเซีย มีลักษณะเป็นความสัมพันธ์แบบสามเหลี่ยมภายใต้บริบทแวดล้อมที่เต็มไปด้วยความท้าทายต่างๆ มากมาย ในภาพรวมนโยบายต่างประเทศของสามมหาอำนาจหลัก จะเห็นได้ว่ามีความพยายามในการรื้อฟื้นความยิ่งใหญ่ของตนเองในอดีตเพื่อความเหนือกว่าอีกฝ่าย อันเป็นความพยายามรักษาผลประโยชน์และความมั่นคงแห่งชาติของตน โดยเฉพาะนโยบายต่างประเทศสหรัฐอเมริกาที่พยายามดำเนินนโยบายให้อยู่ในสถานะที่ได้เปรียบและคงอิทธิพลเป็นมหาอำนาจอันดับหนึ่งของโลก นับแต่ยุคหลังสงครามเย็นเป็นต้นมา ด้วยการเป็นผู้กำหนดกติกาและระเบียบระหว่างประเทศที่ตนเองได้เปรียบหรือเสียเปรียบน้อยที่สุดท่ามกลางความผกผัน ไม่ว่าจะเป็นนโยบาย America First เพื่อการหวนกลับมาสู่ความยิ่งใหญ่อีกครั้ง (MEGA) ซึ่งในทางปฏิบัติออกมาในรูปของ “สงครามการค้าและเทคโนโลยี” และ “ยุทธศาสตร์อินโด-แปซิฟิก” เพื่อต่อกรและสกัดกั้นการแผ่ขยายอิทธิพลในการรื้อฟื้นความยิ่งใหญ่ขึ้นใหม่ของมหาอำนาจจีนที่พยายามแทรกซึมและมีอิทธิพลต่อภูมิภาคอื่นๆ ในรูปของนโยบาย “หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง” (Belt and Road Initiative) และนโยบายชาตินิยม-ประชานิยมของปูตินตามด้วยยุทธศาสตร์ “หันเหสู่ฝั่งตะวันออก” (Far East Policy) ของรัสเซีย เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งเป็นจุดภูมิยุทธศาสตร์ขนานข้างด้วยสองมหาสมุทร จากนโยบายข้างต้นที่ส่งผลกระทบไปทั่วและทำให้เกิดการปรับสลับขั้วอำนาจใหม่ การหวนกลับมาฟื้นการเจรจาใหม่อีกครั้ง และในส่วนของไทยท่ามกลางการแข่งขันอย่างดุเดือดของมหาอำนาจทั้งหลาย การหวนกลับมาทบทวนจุดยืนตนเองเสียใหม่เพื่อให้อยู่อย่างเท่าทันและได้ประโยชน์มากที่สุดจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งยวด

คำสำคัญ: การแข่งขันมหาอำนาจ ยุทธศาสตร์ นโยบายต่างประเทศ สหรัฐอเมริกา จีน รัสเซีย